

Vad kostar otillgängligheten? Hur påverkar det arbetsmarknaden?

Tillgänglighetstorget, Almedalen 4 juli 2016

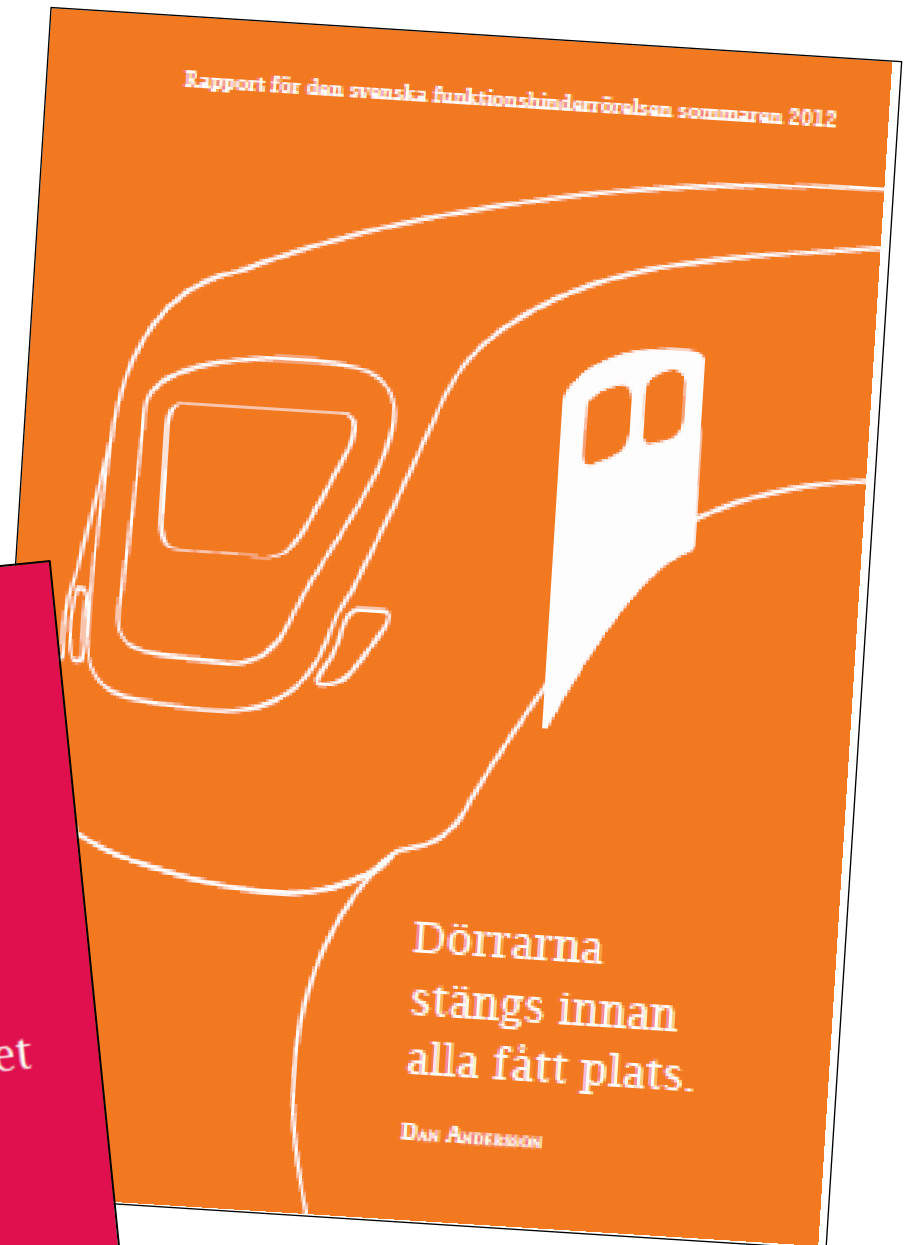
Mikael Klein, Intressepolitisk chef

Dan Andersson,
nationalekonom:

Dörrarna stängs innan alla fått plats

2012

Går utvecklingen åt rätt håll?

Svensk bygglagstiftning har haft kravet på tillgänglighet i 40 år.

I kollektivtrafikens lagstiftning finns kraven sedan 30 år.

Men hur är det med tillgängligheten i verkligheten?

84 procent av de utan nedsatt rörelseförmåga har besökt ett café eller en restaurang de senaste 12 månaderna. Men i gruppen med omfattande nedsatt rörelseförmåga är det bara 65 procent.

På bio har 66 procent av de utan nedsatt rörelseförmåga varit, men bara 30 procent av dem med omfattande nedsatt rörelseförmåga.

Dörrarna stängs innan
alla fått plats
Dan Andersson

Går utvecklingen åt rätt håll?

44 procent av de allmännyttiga bostadsföretagen har inte påbörjat åtgärder kring enkelt avhjälpna hinder. Ännu sämre är de största enskilda fastighetsföretagen. En stor del av de allmännyttiga företagen saknar plan och budget för att göra något åt hindren.

Boverkets skriver år 2010 i **Enkelt avhjälpna hinder** att två tredjedelar av de privata fastighetsägarna inte ens var medvetna om sitt ägaransvar. 9 procent hade åtgärdat alla hinder medan 26 procent inte hade åtgärdat något alls. Kommunerna rapporterar att det är trögt att "få med sig fastighetsägarna."

Dörrarna stängs innan
alla fått plats
Dan Andersson

Går utvecklingen åt rätt håll?

Stödet för bostadsanpassning minskat med uppemot 20 procent under perioden 1990-2010. BNP och reallönerna har ökat med omkring en tredjedel under perioden och stödet för bostadsanpassning med 13 procent.

Det visar att utgifter för tillgänglighet i bostäderna inte följt med ökningen av resurserna i samhället.

Behovet av åtgärder för bättre tillgänglighet har inte minskat.

Under perioden 1990-2011 är det färre äldre som bor i särskilt boende och fler som bor kvar hemma. Det talar för att behovet av bostadsanpassning bör ha ökat mer än tillväxten av antalet äldre.

Dörrarna stängs innan
alla fått plats
Dan Andersson

Fysisk tillgänglighet och samhällsekonomiska kalkyler

Samhällsekonomiska kostnader av nedsatt funktionsförmåga

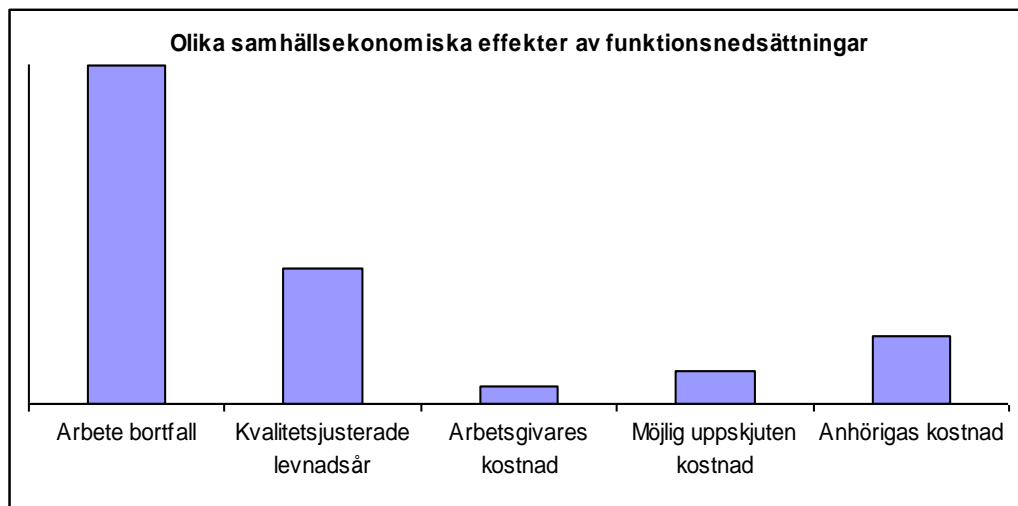
Konsekvenser	För individen/hushåll	Företagen	Offentlig sektor	Samhället
Försämrad hälsostatus (morbiditet)	Förlorad inkomst. Lägre välbefinnande	Lägre produktivitet/produktion. Sjuktjänst och frånvaro.	Sjukvårdskostnader Lägre skatteintäkter/ högre transfereringar. Motsvaras av intäkt hos hushållen.	Summan av konsekvenser för individer, företag och offentlig sektor.
Förtida död (mortalitet)	Förlorade levnadsår.		Lägre skatteintäkter.	Summan av konsekvenser för individer, företag och offentlig sektor.

När man gör samhällsekonomiska beräkningar av kostnader och vinster, kan man inte stanna vid den statsfinansiella kalkylen.

Dörrarna stängs innan
alla fått plats
Dan Andersson

Fysisk tillgänglighet och samhällsekonomiska kalkyler

Kostnader för individ och närstående (även hälsoeffekter), kostnader för näringsliv och offentlig sektor måste också beaktas.

Dörrarna stängs innan
alla fått plats
Dan Andersson

Uppströms i stället för nedströms - att förebygga funktionshinder

Det är lättare att förstå diskussionen om tillgänglighet, oavsett om det handlar om den fysiska miljön eller till arbetsmarknaden, om man gör en jämförelse med miljöpolitiken. Tesen här är att insatser som sätts in uppströms vid utsläppskällan i floden, i stället för åtgärder som renar vattnet längre ned i floden, är effektivare. Och att det inte bara gäller i miljöpolitiken.

Dörrarna stängs innan
alla fått plats
Dan Andersson

Jodå, tillgänglighet lönar sig!

Vinsterna med ett samhälle som är tillgängligt och användbart för alla medborgare är många. Om delaktigheten ökar minskar utanförskapet. Om det blir lättare att ta sig till – och in – på en arbetsplats får staten ökade skatteintäkter.

Men människor utestängs från att utöva sina medborgerliga rättigheter och skyldigheter. Från att åka kollektivt, rösta i sin vallokal, ta del av samhällsinformation och gå i den skola de valt. Otillgängligheten kompenseras med dyra efterhandskonstruktioner.

Samhället måste planeras utifrån universell utformning!

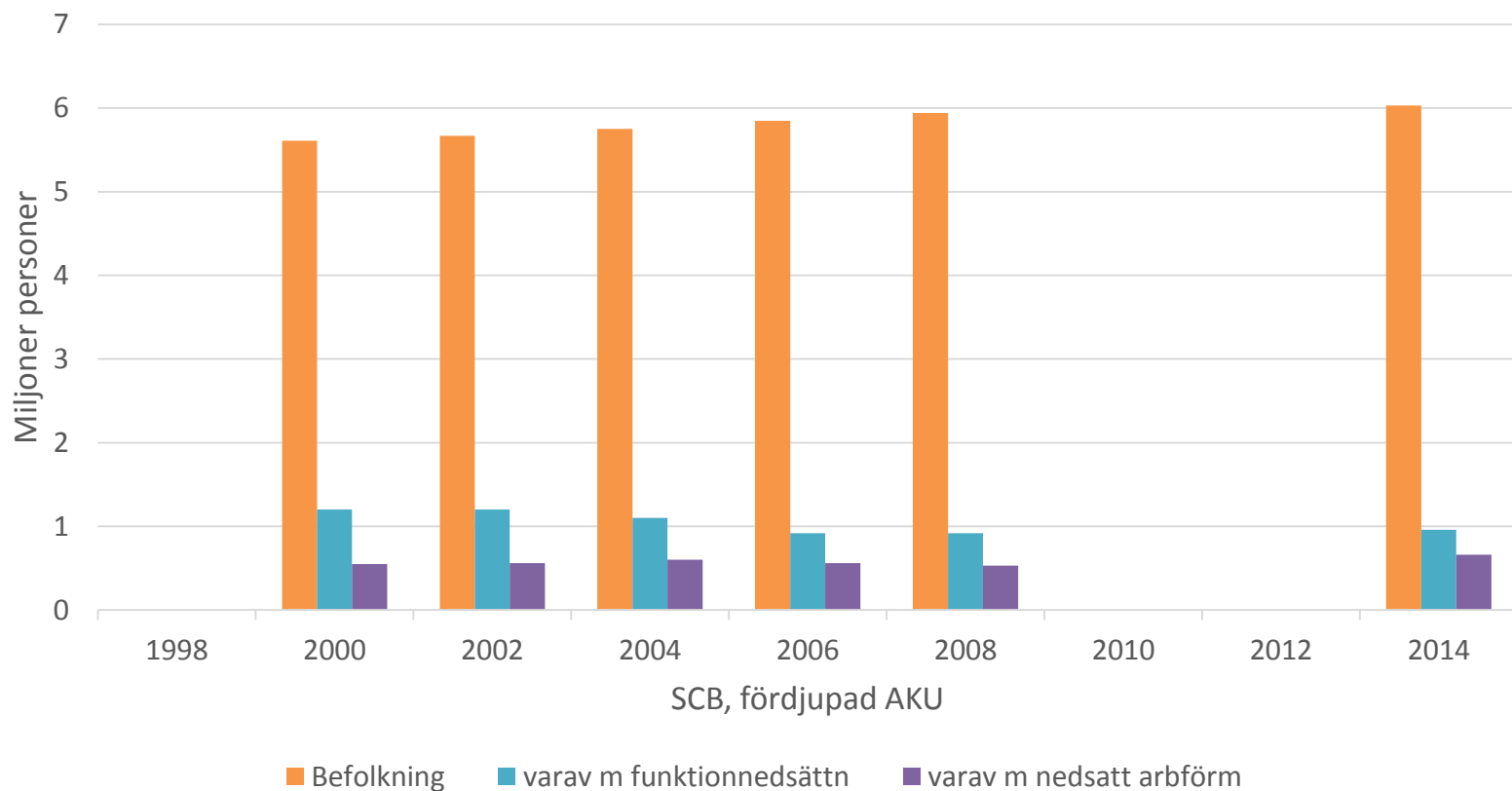
Dörrarna stängs innan
alla fått plats
Dan Andersson

Hur påverkar det arbetsmarknaden? ...och situationen för personer med funktionsnedsättning?

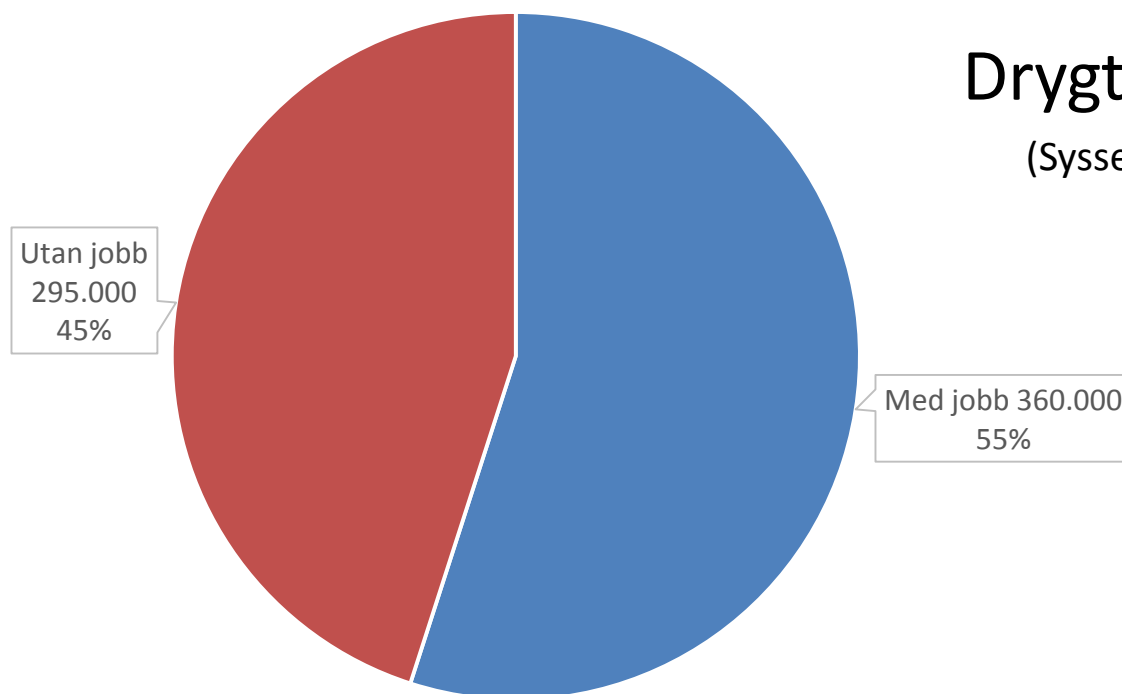
Arbetsmarknad och
funktionsnedsättning

Antal i befolkningen i arbetsför ålder (16-64 år)

En av tio i arbetsför ålder anser att deras arbetsförmåga är nedsatt p.g.a. funktionsnedsättning.

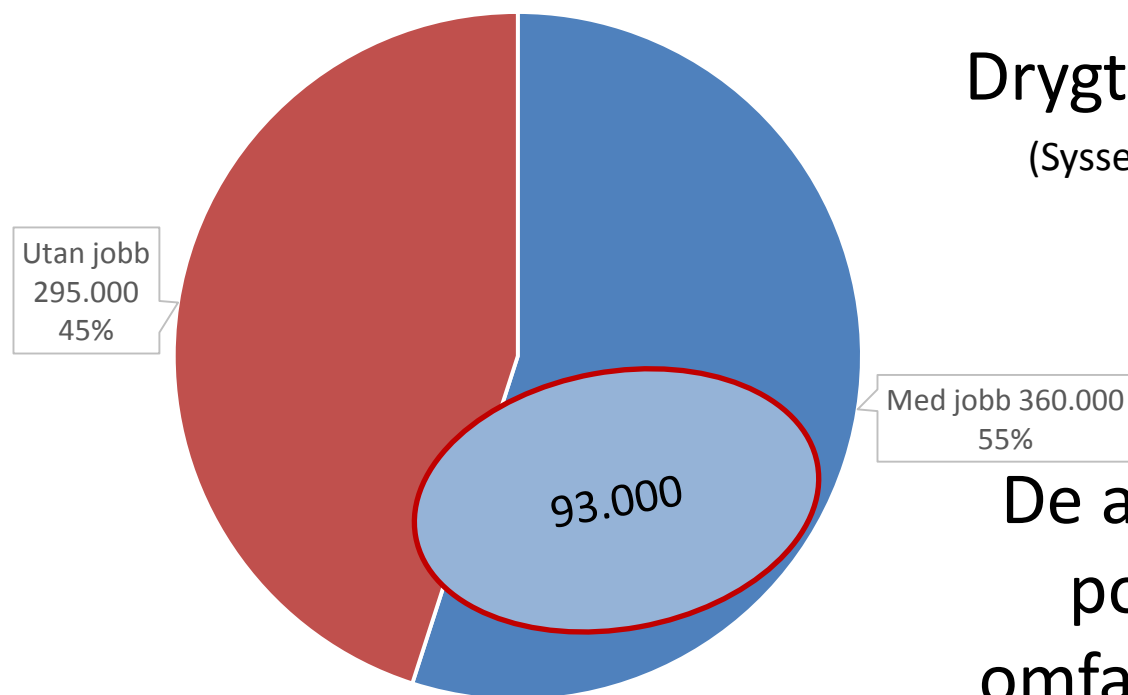
Det motsvarar idag (2014) ca 655.000 personer.

Drygt hälften har jobb.

(Sysselsättningsgrad 55 procent)

Det motsvarar idag (2014) ca 655.000 personer.

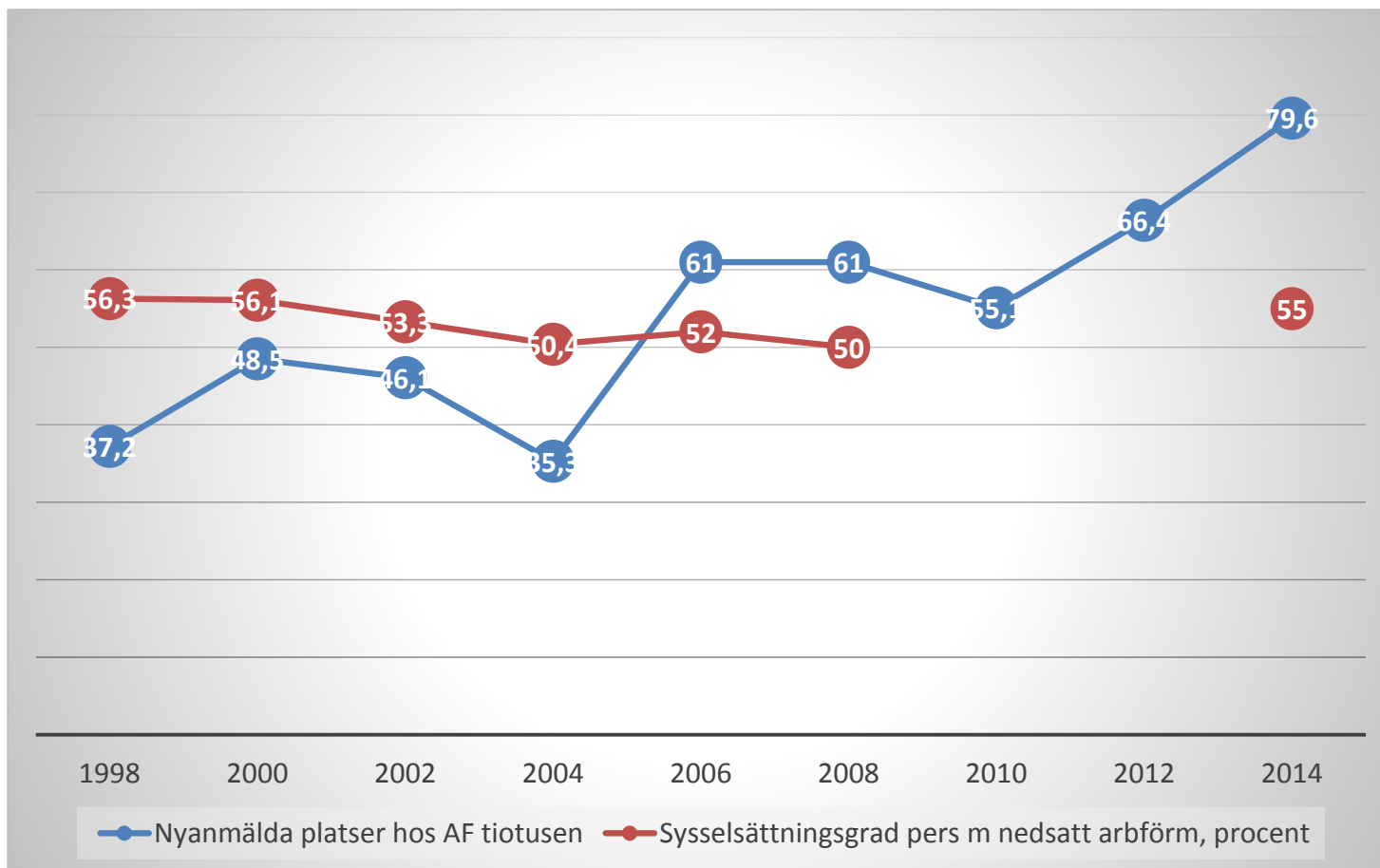
Drygt hälften har jobb.

(Sysselsättningsgrad 55 procent)

De arbetsmarknads-
politiska stöden
omfattar 93.000 pers.

Stödinsatserna når bara en del av målgruppen!

Sysselsättningsgrad/nyanmälda platser

Tillgången på lediga jobb hos AF påverkar inte nämnvärt sysselsättningsgraden.

Olika funktionsnedsättningar ger olika förutsättningar

Syn- hörsel
nedsättning

Psykisk
nedsättning

Rörelse-
nedsättning

Neuropsykiatrisk
nedsättning

Intellektuell
nedsättning

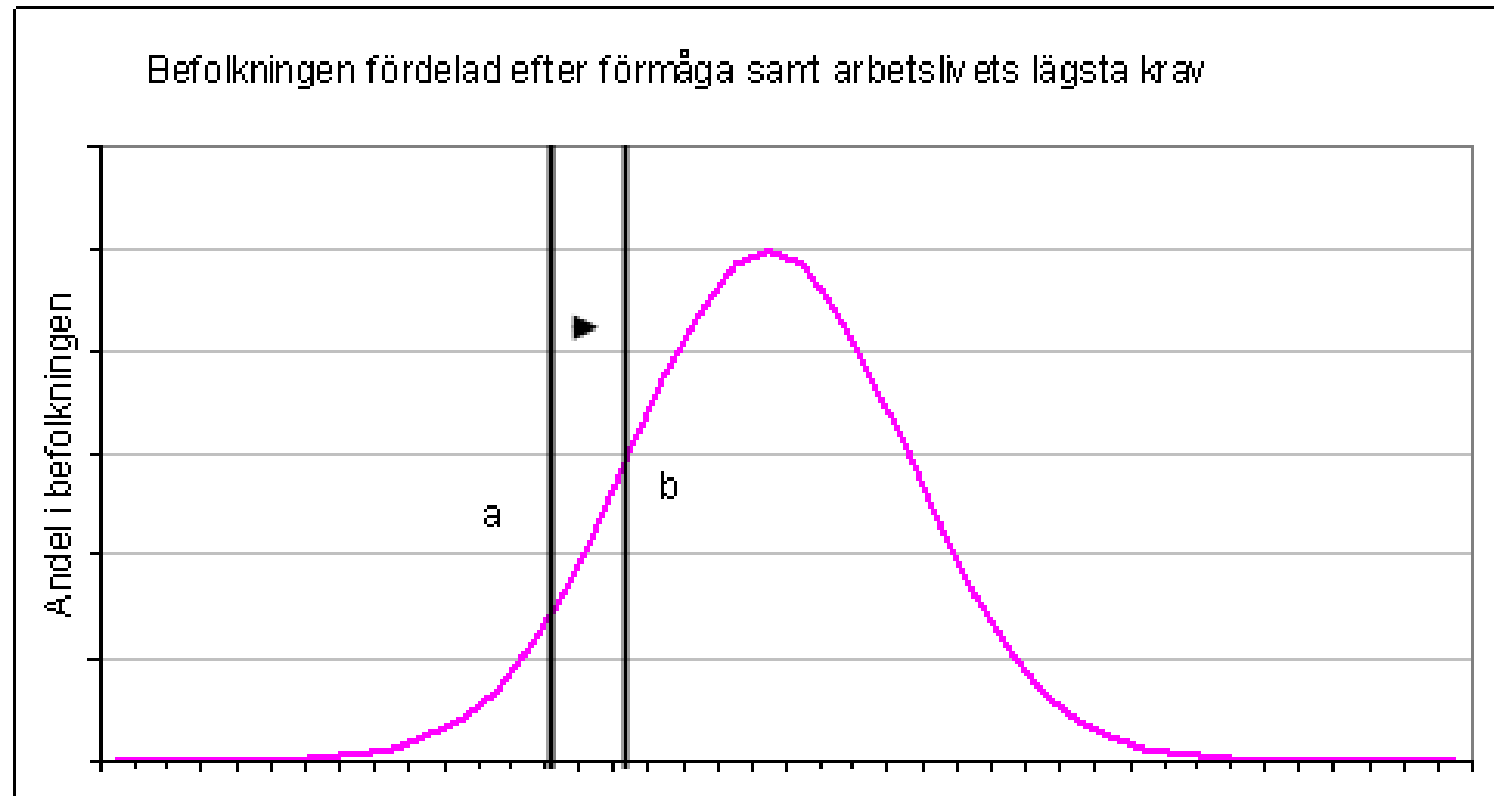

Kognitiv
nedsättning

"Medicinsk"
nedsättning

Bild av Ulf Frödin

Hur påverkar arbetslivets villkor?

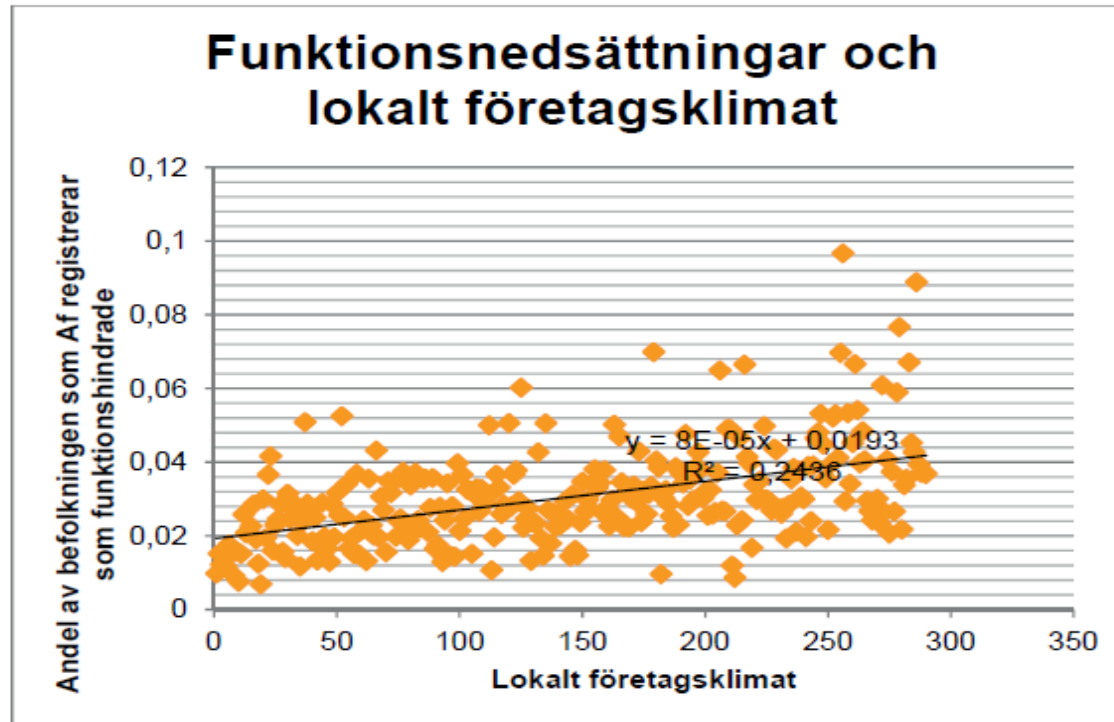

Dan Andersson, Dörrarna stängs innan alla fått plats, 2012

Andersson: "Definitionen av normal har förändrats."

Hur påverkar arbetslivets villkor?

Figur 13 – Fler registrerade funktionshinder där företagsklimatet är sämre 2008

Källa: Svenskt Näringsliv, Arbetsförmedlingen, SCB

Li Jansson, Handikappolitiken – en björntjänst i all välmening, 2010

Jansson: "Det finns en korrelation mellan arbetsmarknad och kodade funktionsnedsättningar"

Nedsatt arbetsförmåga?

**Fokus på människors
begränsningar är ingen
bra utgångspunkt!**

Stöd till den arbetssökande eller till arbetsplatsen?

ICA Reklam

Sammanfattning, fakta:

- Var tionde person i arbetsför ålder (655.000)
- Varannan har jobb, ej konjunkturrelaterat
- Dagens stöd når ”bara” 93.000 pers
- Stor heterogenitet, olika behov
- Arbetslivets villkor har betydelse
- Fokus på begränsningar ”nedsatt arbetsförmåga”
- Stöd till den enskilde eller till arbetsplatsen?

Arbetsmarknad och
funktionsnedsättning